

Број:01- 132/13

Датум: 16.12.2015. године

PRESS / ДЕЦЕМБАР ИНСТИТУТ ЗА ЈАВНО ЗДРАВЉЕ ВОЈВОДИНЕ

СТАЊЕ ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ И ИСПРАВНОСТ НАМИРНИЦА У ГРАДУ НОВОМ САДУ

На основу "Уговора о јавној набавци услуга - утврђивање и праћење квалитета воде за пиће на територији Града Новог Сада, јавна набавка бр. 1.2.9/2015", Институт за јавно здравље Војводине контролише здравствену исправност воде за пиће из фабрике воде и водоводне мреже ЈКП „Водовод и канализација“ Нови Сад и обавештава јавност о резултатима исте. На основу микробиолошких и физичко-хемијских анализа укупно **540 узорка воде за пиће** из фабрике воде и водоводне мреже ЈКП „Водовод и канализација“ Нови Сад током новембра 2015. године утврђена је здравствена исправност 96,30% (520) узорка, односно микробиолошка исправност 99,26% (536) и физичко-хемијска исправност 97,04% (524) анализираних узорка воде за пиће.

Институт за јавно здравље Војводине у циљу заштите и унапређења здравља становништва обавља контролу здравствене исправности воде за пиће из јавних бунара на територији Града Новог Сада. Контролом здравствене исправности узорка **воде за пиће осам (8) јавних бунара** на територији Града Новог Сада током **децембра 2015.** године утврђена је физичко-хемијска неисправност у односу на националне нормативе свих контролисаних узорка воде за пиће јавних бунара Града Новог Сада: бунар у Улици 1300 каплара, бунар на углу Народног фронта и Шекспирове улице, бунар на Булевару цара Лазара код СПЕНС-а, бунар „Снежна Марија“ (потез Текије, путни правац Петроварадин – Сремски Карловци), бунар на Рибарском острву - испред удружења риболоваца „Хигијенски завод и Удружење риболоваца“, бунар у Улици Алберта Томе, бунар у Улици Јожефа Марчока и бунар у Балзаковој улици. Микробиолошка исправност је утврђена у свим контролисаним узорцима воде за пиће из јавних бунара на територији Града Новог Сада. У складу са приказаним резултатима вода за пиће из јавних бунара на територији Града Новог Сада се не препоручује за употребу.

Финансирање праћења **нивоа буке у животној средини** на територији Града Новог Сада обезбедио је Град Нови Сад – Градска управа за заштиту животне средине из средстава Буџетског фонда за заштиту животне средине. Резултати испитивања се у складу са уговореним обавезама достављају наручиоцу посла, а грађани се могу на сајту Градске управе за заштиту животне средине информисати о измереним вредностима буке (<http://www.environovisad.org.rs/index.php/monitoring/buka-u-zivotnoj-sredini>) .

Препоруке за смањење нивоа буке се односе на урбанистичке, техничко-технолошке, саобраћајне, грађевинске и организационе мере на нивоу локалне заједнице, односно на личне мере заштите које подразумевају смањено излагање становника буци и поштовање општих мера превенције дефинисаних за локалну заједницу.

Резултати праћења нивоа буке на седам мерних места у Граду Новом Саду током октобра 2015. показују да је дневна {66,8 dB(A)}, вечерња {65,3 dB(A)} и ноћна бука {63,6 dB(A)} највећа у Градском центру (мерно место на Булевару Михајла Пупина).

Најниже вредности дневне буке су утврђене на мерном месту Сајмиште {62,5dB(A)}, а вечерње {54,8 dB(A)} и ноћне буке {50,6 dB(A)} на Новом.

На основу индикатора укупне буке, Градски центар (мерно место на Булевару Михајла Пупина) је био "најбучнији" {70,7 dB(A)}, а Ново насеље "најтиши" {62,3 dB(A)} део Града Новог Сада. Према подацима из новембра 2015. године, у зависности од дела Града Новог Сада, 16-24% становништва током дана, односно 6-13% током ноћи се сматра веома узнемираним буком, која својом најчешћом фреквенцијом од 630-1250 Hz доприноси и субјективном осећају узнемирености.

Институт за јавно здравље Војводине у циљу заштите и унапређења здравља становништва контролише **квалитет ваздуха животне средине**. Током новембра 2015. године у ваздуху животне средине није утврђено прекорачење прописаних граничних вредности гасовитих загађујућих материја, док је прекорачење граничних вредности честичних загађујућих материја, односно чађи утврђено током 10,00% (три) дана. Квалитет ваздуха животне средине исказан на разумљив и приступачан начин, дефинисан као индекс квалитета ваздуха се може свакодневно пратити на сајту Института за јавно здравље Војводине (<http://www.izjzv.org.rs>). Анализом података утврђено је да је током октобра 2015. индекс квалитета ваздуха износио "1" у 84% (26) дана и "2" у 16% (пет) дана контролисаних дана, што је омогућавало безбедан боравак на отвореном за све, изузев за осетљиве особе у данима када је вредност индекса износила два.

Током претходног једномесечног периода обављена је лабораторијска анализа здравствене безбедности и квалитета 104 узорка **хране**. Параметри микробиолошких показатеља безбедности и хигијене процеса производње нису били усклађени са важећом законском основом у три (2,9%) контролисана узорка намирница из групе лакокварљивих производа (млечни производи и месо), док су је у једном контролисаним узорку дијететског суплемента утврђено одступање у односу на важеће прописе који регулишу ову област.

Половина контролисаних узорака (50%) хране контролисан је према уговореним обавезама и појединачним захтевима субјеката који послују с храном, око 30% на основу уговора са Управом за здравство Града Новог Сада а преостали узорци контролисани су по налогу Граничне санитарне инспекције и Министарства пољопривреде.

У посматраном периоду обављена је контрола здравствене исправности 43 узорка **предмета опште употребе**. Сви контролисани узорци су били усаглашени са важећим прописима у овој области.

Највећи број контролисаних узорака (70%) предмета опште употребе контролисано је према захтевима Граничне санитарне инспекције, док је преосталих 30% узорака предмета опште употребе контролисано сходно захтевима трећих лица који су желели да провере здравствену исправност сопствених производа.

У посматраном периоду обављена је контрола хранљиве вредности 106 узорка **оброка** организоване друштвене исхране у Граду Новом Саду, на основу уговора са Градском управом за здравство о контроли нутритивне вредности и здравствене безбедности хране и чистоће брисева у објектима друштвене исхране. Стручна анализа резултата спроведене контроле хранљиве вредности obroка организоване друштвене исхране деце у предшколској установи и основним школама у Новом Саду обавља се на годишњем нивоу.

На сајту Института за јавно здравље Војводине (<http://www.izjzv.org.rs/>) доступни су подаци о резултатима испитивања.

У оквиру реализације пројектних активности са Управом за здравство Града Новог Сада, Одељење школске хигијене реализује пројекат **«Мала школа правилне исхране и испитивање стања исхрањености и ризика за здравље школске деце – трећа фаза»**. У току децембра реализују се планиране активности са родитељима и децом у једној основној школи на територији Града Новог Сада.

У току је спровођење **истраживања утицаја чинилаца школске средине на здравље деце** (анкетним упитницима) у основним школама у општини Бечеј и општини Сремски Карловци. Спровођење истраживања финансијски подржава Секретаријат за здравство социјалну политику и демографију АПВ.

Захваљујући оствареној сарадњи са управом школа планирани су и организовани су Форуми за здравље деце: дана 15.12.2015. у Бечеју (уторак), и 16.12.2015 (среда) у Сремским Карловцима. Форуми за здравље деце намењени су ученицима VI-VIII разреда основне школе, као и свим заинтересованим родитељима чија деца похађају школу у којој се одржава Форум за здравље деце, али и наставницима и заинтересованом особљу школе. Теме Форума за здравље деце су: услови у школи и њихов значај, као и значај правилне исхране и физичке активности.

До сада је у протекле две школске године одржано 26 Форума за здравље деце у више општина Јужнобачког и Сремског округа, а у више од 50 основних школа је спроведено истраживања услова у школама.

ЕПИДЕМИОЛОШКА СИТУАЦИЈА ЗАРАЗНИХ БОЛЕСТИ У АП ВОЈВОДИНИ

На територији АП Војводине у протеклих месец дана регистровано је 5317 случајева заразних болести које, према важећим законским прописима у нашој земљи, подлежу обавезном пријављивању. Регистровани број оболелих у односу на претходни извештајни период је за 25% већи али је у односу на број оболелих у истом периоду прошле године регистровано 20% мање у овој години. Структура пријављених заразних болести и епидемија заразних болести показују да је епидемиолошка ситуација била уобичајена.

Највећи број регистрованих случајева заразних болести, у протеклих месец дана, пријављен је у облику појединачних обољења.

Као и увек у хладним месецима када се борави више у затвореним просторијама доминирају респираторне заразне болести чинећи 84,9% свих пријављених случајева. Регистровани број је за 23,3% мањи у односу на исти период претходне године.

Бројна обољења из ове групе, за која не постоји специфична превенција (вакцинација), карактерише неометан, природни ток са цикличним епидемијским таласима. Због тога водеће место у овој групи имају стрептококне инфекције (инфекције ждрела/тонзила и шарлах) са учешћем од 56,2%.

Поред стрептококних инфекција, пријављено је и оболевање од варицеле код 687 особа (63% више него претходног месеца, док је у односу на исти период претходне године регистровани број оболелих дупло мањи), 215 особа оболелих од запаљења плућа, 84 особе оболеле од шарлаха, 49 случајева инфективне моноклеозе и 21 случај туберкулозе.

Када су у питању дечије заразне болести против којих се спроводи систематска имунизација (велики кашаљ, рубеола, епидемијски паротитис, мале богиње), у протеклом периоду пријављена су 3 случаја оболевања од великог кашља (што је за 60% мање у односу на исти период прошле године). У групи цревних заразних болести је пријављено 422 оболеле особе, што је за 48% више у односу на претходно посматрани период. Најчешће цревно заразно обољење су били заразни проливи у оквиру којих се пријављују бактеријске цревне инфекције непознате етиологије, као и дијареје и гастроентеритиси вероватно инфективне етиологије. Ова обољења, обично благог тока и кратког трајања, најчешће остају без етиолошке дијагнозе, а оболели се региструју као појединачни, епидемиолошки неповезани случајеви. У протеклих месец

дана пријављено је укупно 296 случајева заразног пролива. Из ове групе пријављена су и 46 случаја тровања храном проузрокована бактеријама салмонелом и кампилобактером, што је за 11,5% мање него у претходном извештајном периоду.

Из ове групе заразних болести пријављена су и 73 случаја акутних гастроентеритиса проузрокованих бактеријом *Clostridium difficile* и 2 случаја вирусног менингитиса.

У протеклих месец дана из групе сексуално преносивих болести, регистровано је обољење код укупно 33 особе (што је за 35,3% мање у односу на претходни период). Превенција полних заразних болести заснива се на едукацији становништва, пре свега младих, у циљу усвајања здравих стилова живота (касније ступање у полне односе, избор сексуалног партнера, употреба кондома). Мада су мере превенције заједничке за све полно преносиве инфекције, анализа структуре полних заразних болести показује значајне разлике у учесталости појединих обољења ове групе.

Од гениталне хламидијазе, која је традиционално водећа полна инфекција, оболело је 21 особа, од хепатитиса Ц - 4 особе, док је од акутног и хроничног хепатитиса Б оболело 4 особа. Од сифилиса су оболеле 2 особе, од гонореје 1 особа а код 10 особа је утврђено носилаштво вируса ХИВ-а.

Обољења из групе векторских болести и групе зооноза традиционално учествују са малим процентом у укупном броју оболелих од заразних болести. У групи векторских болести регистровано је оболевање од Лајмске болести (2 особе) и тропске маларије (1 особа), док су у групи зооноза регистрована оболевања токсоплазме (1 случај) и ехинококозе (2 случаја).

Епидемиолошка ситуација грипа

Од почетка сезоне надзора над gripом на територији АП Војводине (почетак октобра 2015. године - 40. извештајна недеља надзора), укупна стопа инциденције обољења сличних gripу (ОСГ) за територију целе Покрајине је **испод** епидемијског прага на територији Покрајине, свих округа и свих општина у надзору.

Током 47. недеље (16-22.11.2015. год) регистрована је највиша стопа инциденције ОСГ, али је и она била **6 пута нижа** од вредности инциденције епидемијског прага Покрајине. Интензитет АРИ је такође био низак. Током последње недеље надзора над gripом (7-13.12.2015.год.), највише вредности ОСГ региструју се у најмлађем узрасту (0-4 године).

Од почетка сезоне надзора над gripом (2015/16) до сада, лабораторијским тестирањем 50 узорака пацијената са сумњом на grip, није добијена лабораторијска потврда вируса инфлуенце, али смо ретестирањем из истих узорака добијених у оквиру вирусолошког надзора над gripом добили позитиван резултат на риновирус 1 - код 4 пацијента (3 САРИ и 1 АРДС), на корона тип 1 и 2 (није MERS-CoV) код **1 пацијента** са АРДС-ом и 1 позитиван резултат на риновирус 1 и параинфлуенцу (коинфекција) - **код 1 пацијента** (САРИ).

Вакцинација, као и даље најважнија мера превенције у ширењу gripа, спроводи се до краја сезоне надзора (мај 2016. године). На располагању у Домовима здравља Јужнобачког округа је **3000 доза** вакцине против gripа, а на територији Дома здравља Нови Сад око **1400 доза** вакцине.

Вакцина против gripа изазива специфични серолошки одговор на вирусе gripа од чијих је антигена направљена, око 2 недеље након апликације вакцине. Вакцина против gripа за предстојећу 2015/16 сезону је припремљена од циркулишућих сојева вируса gripа у свету, а на основу препоруке СЗО ради се о тровалентној вакцини са следећим сојевима:

–Ag virusa tip (A/California/7/2009, X-181)-сличан соју A/California/7/2009 (H1N1) pdm09

–Ag virusa tip (A/Switzerland/9715293/2013, NIB-88)–сличан соју A/Switzerland/9715293/2013 (H3N2)

–Ag virusa tip (B/Phuket/3073/2013 divlji tip)–сличан соју B/Phuket/3073/2013

ХИВ ИНФЕКЦИЈА

У периоду од 01.01. до 25.11.2015. године на подручју АП Војводине пријављено је 43 случаја ХИВ инфекције и 8 случајева *Morbus HIV*-а. Од 43 пријављена случаја ХИВ инфекције, 42 особе су новооткривене, једна особа је инфицирана и оболела у 2014. години, али је пријављена тек у 2015. години. У свих осам случајева у моменту постављања дијагнозе ХИВ инфекције особе су већ биле у стадијуму симптоматске ХИВ инфекције. У току 2015. године, међу особама које живе са ХИВ инфекцијом, три особе су умрле, једна услед ХИВ инфекције, док су две особе умрле услед другог узрока. Међу особама са новодијагностикованим ХИВ инфекцијама, 42 особе су мушког пола и једна особа женског пола, а случајеви ХИВ инфекција су дијагностиковани у узрасту од 19 до 53 године.

Тестирање на ХИВ је једини начин да се утврди да ли је неко заражен ХИВ-ом, узрочником ХИВ инфекције, и требало би да буде саставни део бриге о здрављу сваког појединца, посебно ако се ризично понаша.

Институт за јавно здравље Војводине је, као и у претходним годинама, поводом обележавања Светског АИДС дана, 1. децембра 2015. године, учествовао у Националној кампањи, чији је слоган „Убрзано до краја АИДС епидемије“. У сарадњи са Заводом за здравствену заштиту студената, Институт за јавно здравље Војводине је првог децембра спровео ноћно тестирање у просторијама Студентске поликлинике. У кампањи су кориштени брзи тестови, чији су резултати били познати већ након 30 минута. Саветовање и тестирање је било бесплатно и анонимно. Поред саветовања и тестирања, дељен је и едукативни материјал и кондоми. Кампањи обележавања 1. децембра је претходила кампања под називом „Европска недеља тестирања“. Циљ овогодишње кампање је подстицање људи на тестирање, подизање свести јавности о добробити ране дијагнозе и правовременог лечења. Кампања се одвијала под слоганом „ТЕСТИРАЈ СЕ! ЛЕЧИ! СПРЕЧИ!“ Ова кампања се од 2013. године организује и на територији Републике Србије заједно са мрежом земаља са ниском преваленцијом ХИВ инфекције у Европи. У склопу кампање Институт за јавно здравље Војводине је у сарадњи са удружењем „Црвена линија“ из Новог Сада, дана 26. и 27.11. 2015.године, у просторијама “Омладинског центра ЦК13“, спроводио бесплатно саветовање и тестирање на ХИВ. У сарадњи са Заводом за здравствену заштиту студената дана 26.11. 2015. године, Институт за јавно здравље Војводине је реализовао ноћно тестирање у просторијама Завода за здравствену заштиту студената. Овим двама кампањама се одазвало 50 особа. У обе кампање није било позитивних резултата на ХИВ.

У просторијама Саветовалишта Института за јавно здравље Војводине, у Новом Саду, (Футошка 121), добровољно поверљиво саветовање и тестирање се одвија континуирано, током целе године, сваког радног дана од 7-13 часова. Саветовање и тестирање на ХИВ је анонимно и бесплатно.

ЕПИДЕМИЈЕ

Епидемије регистроване на подручју надлежности ИЗЈЗВ: укупно је регистровано 5 епидемија у посматраном периоду од тога две епидемије заразног пролива, једна епидемија scabiesa у специјалном колективу, једна болничка епидемија и епидемија хепатитиса А међу мигрантима (са само два укупно оболела).

ПРОЈЕКАТ „КАЖИ КАКО СЕ ОСЕЋАШ: РАЗВИЈАЊЕ ЕМОЦИОНАЛНИХ ВЕШТИНА КОД ДЕЦЕ У 2015“

Институт за јавно здравље Војводине спроводи пројекат „Кажи како се осећаш: развијање емоционалних вештина код деце у 2015. години“ под покровитељством Градске управе за здравство Града Новог Сада.

Том приликом, припремљена су два здравствено – васпитна средства:

- **Радни лист „Прича о осећањима“** намењен је ученицима других разреда основних школа. У њему се обрађују теме препознавања и именовања емоција и погодан је за рад у школи. Овај радни лист пружа могућност различитих модалитета употребе:

- дете може самостално да попуњава, доцртава, боји одређене странице радног листа, ради једноставније вежбе;
- у школи, професори разредне наставе, педагози и психолози, могу да организују активнији и детаљнији рад, приликом чега је ефекат на развијање емоционалних вештина много већи.

- **Брошура „Емоционалне авантуре наше деце“** намењена је родитељима ученика других разреда основних школа, а обухвата теме које се тичу разумевања емоција код деце и

служи као извесни водич за успешно обављање родитељског задатка социјализације емоција код деце.

Радни лист и брошура ће бити дистрибуирана ученицима других разреда свих основних школа у Новом Саду и њиховим родитељима, као и установама здравствене и социјалне заштите.

Такође, пројекат је подразумевао спровођење **серије радионица** са децом у 5 одељења других разреда новосадских основних школа „Душан Радовић“ и „Никола Тесла“ које имају **за циљ развијање емоционалних вештина** (вештина препознавања и именовања емоција, доброг ношења са непријатним емоцијама, емпатије и друге).

Радионице су током новембра и децембра спроводили **обучени студенти психологије** под супервизијом доц. др Јелице Петровић, наставника из области развојне психологије са Одсека за психологију Филозофског факултета у Новом Саду.

Организована је и **евалуација ефеката** који осмишљени програм едукације има на развијање емоционалне компетенције код деце која су учествовала у радионицама.

Припремљени су кратки упитници за ученике и за професоре разредне наставе који су попуњавани пре и после спровођења радионица.

Као завршна активност програма предвиђена је **организација интерактивних приредби за родитеље** у одељењима у којима су спроведене радионице током којих ће деца приказати родитељима оно што су научила на радионицама и предствити им брошуру „Емоционалне авантуре наше деце“.

